

Raportul de progres nr. 15 cu privire la implementarea proiectului “Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”

Perioada de raportare
1 ianuarie – 31 decembrie 2022

Prezentat de GIZ
Februarie 2023
Chișinău, Republica Moldova

Proiectul MSPL este co-finanțat de:

În cooperare cu

**MINISTERUL INFRASTRUCTURII
ȘI DEZVOLTĂRII REGIONALE**

Conținut

Acronime și abrevieri	3
1. Sumar executiv	4
2. Contextul proiectului	6
2.1. Contextul proiectului	6
2.2. Sinergii cu alte proiecte și finanțatori	7
3. Progresul spre atingerea obiectivelor proiectului	7
3.1. Progresul spre atingerea obiectivului general al proiectului	7
3.2.	7
3.2.1. Obiectivul specific A	8
3.2.2. Obiectivul specific B	8
3.2.3. Obiectivul specific C	8
3.2.4. Obiectivul specific D	9
3.2.5. Obiectivul specific E	9
4. Activități principale în perioada de raportare	9
4.1. Obiectivul specific A	9
4.2. Obiectivul specific C	11
5. Asigurarea sustenabilității măsurilor/intervențiilor	13
6. Principalele activități / repere pentru următoarea perioadă de raportare, per OS	14
7. Provocări și riscuri.....	14
8. Lecții învățate și recomandări	15
9. Comunicare și vizibilitate.....	16
Anexa 1 - Situația curentă a indicatorilor (31.12.2022)	18
Anexa 2 - Stadiul implementării PSP (actualizat la 31.12.2022)	22

Acronime și abrevieri

AAC	Aprovizionare cu apă și canalizare
AAP	Academia de Administrare Publică
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AF	Acord de finanțare
AMAC	Asociația Moldova Apă-Canal
APL	Administrația Publică Locală
BMZ	Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
CCI	Camera de Comerț și Industrie
CDL	Comitet director local
CLC	Comitet Local de Cetățeni
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
COVID-19	SARS-CoV-2 (2019-nCoV) Coronavirus
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
EE	Eficiență energetică
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltarea Regională
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH)
MADRM	(fostul) Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MBR	Monitorizare bazată pe rezultate
MDL	Leu moldovenesc
MDS	Managementul deșeurilor solide
MIDR	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
MM	Ministerul Mediului
MSPL	Modernizarea serviciilor publice locale
OSC	Organizațiile societății civile
PFV	Panou fotovoltaic
PRS	Program regional sectorial
PSP	Proiect de servicii publice
RD	Regiune de dezvoltare
SDR	Strategie de dezvoltare regională
SNDR	Strategie națională de dezvoltare regională
UE	Uniunea Europeană
UIPM	Unitatea de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului
UTA Găgăuzia	Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia
UTM	Universitatea Tehnică a Moldovei

1. Sumar executiv

Titlul proiectului	Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova (MSPL)
Durata proiectului	Martie 2016 – Iunie 2023
Perioada de raportare	1 Ianuarie – 31 Decembrie 2022
Obiectivul proiectului	Îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru o implementare orientată către cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale
Obiective specifice	<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)¹ stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare;</p> <p>Capacitățile de planificare, coordonare și implementare ale CRD-urilor și APL-urilor partenere sunt îmbunătățite;</p> <p>ADR-urile sunt capabile să implementeze proiecte de servicii publice elaborate în cadrul programelor regionale sectoriale;</p> <p>Reprezentanții raioanelor, municipalităților și ai prestatorilor de servicii locale beneficiază de module de instruire orientate spre cerere, oferite de organizațiile guvernamentale și neguvernamentale pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare;</p> <p>Societatea civilă participă în proiecte publice.</p>
Partenerii și grupurile țintă ale proiectului	<p>Grupul țintă al măsurii de implementare sunt cetățenii din APL-urile selectate din patru Regiuni de Dezvoltare: Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia.</p> <p>Partenerii-cheie ai proiectului sunt: MIDR, MM, CRD-urile, ADR-urile și APL-urile din regiunile menționate anterior, OSC-urile, AAP, UTM, AMAC, AEE și CCI.</p>
Principalele rezultate pentru perioada de raportare	<ul style="list-style-type: none"> • Inventarierea proiectelor din cadrul Programului național privind polii de creștere și elaborarea notelor conceptuale aferente pentru șase municipalități identificate ca poli de creștere; • Elaborarea Programului de accelerare a dezvoltării municipiului Bălți ca pol de dezvoltare; • Regulamentele privind gestionarea fluxurilor de deșeuri specifice au fost elaborate în conformitate cu cele mai bune practici; Regulamentele privind gestionarea anvelopelor și uleiurilor uzate au fost aprobate; • Vizita virtuală de studiu privind bunele practici legate de economia circulară a fost organizată; • Pachetul de sprijin în planificarea și coordonarea acțiunilor în caz de criză și situații de urgență (inclusiv în ceea ce privește refugiații din Ucraina) a fost acordat și implementat de ADR Nord, ADR Centru și UTA Găgăuzia; • Pachetul de asistență pentru Regiunile de Dezvoltare Nord și Sud în sprijinul refugiaților și al comunităților gazdă, a fost acordat prin intermediul OSC-urilor; • Au fost finalizate lucrările de construcție în cadrul proiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare din Ungheni, Călărași, Edineț; • Au fost finalizate lucrările de construcție în cadrul proiectelor de eficiență energetică din Flămânzeni, Holercani, Strășeni, Ungheni;

¹ Urmare a aprobării noului Guvern în august 2021, a fost aprobată o nouă structură a Guvernului. În conformitate cu aceasta, principalul partener al proiectului, fostul Minister al Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) a fost divizat în trei ministere. Actualul partener politic al proiectului este Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR). În scopul prezentului raport, se utilizează abrevierea MIDR.

	<ul style="list-style-type: none"> • A fost organizat un curs de instruire/atelier pentru personalul ADR-urilor privind procedura și documentele necesare pentru finalizarea proiectelor de infrastructură. A fost agreat un set de măsuri și trimis un aide-memoire către ADR-uri și MIDR; • A fost acordat sprijin pentru îmbunătățirea capacităților operaționale ale operatorului de apă din Comrat. 																														
<p>Principale provocări și riscuri în perioada de raportare</p>	<p>Principalele provocări în implementarea proiectelor de infrastructură finanțate de UE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Una din provocările în implementarea proiectelor a fost colectarea contribuțiilor de la autoritățile locale din Regiunea de Dezvoltare Sud. Neîndeplinirea obligațiilor de cofinanțare de către aceste autorități a reprezentat unul din obstacolele pentru finalizarea procedurilor finale de predare-primire și ar putea constitui, de asemenea, un precedent negativ pentru alte proiecte de asistență pentru dezvoltare • Războiul din Ucraina și includerea Federației Ruse și Belarusului sub sancțiuni ca țări furnizoare de materiale • Creșterea prețurilor la materialele și echipamentele de construcții, dar și necesitatea acceptării unor volume de lucrări suplimentare în timpul implementării lucrărilor de construcție în cadrul proiectelor de infrastructură ale UE • În unele cazuri, supraveghetorii tehnici desemnați de autoritățile contractante (ADR-uri) nu-și îndeplinesc corespunzător atribuțiile de serviciu, ceea ce generează o lipsă de coordonare și probleme de calitate în execuția lucrărilor, dar și admiterea achiziționării de echipamente care nu corespund cerințelor și întârzieri în implementare • Capacitățile scăzute ale companiilor implicate în implementarea lucrărilor de construcție au avut un impact asupra realizării lucrărilor de construcție și au dus parțial la prelungirea termenelor de construcție pentru proiectele de infrastructură finanțate de UE în Moldova 																														
<p>Bugetul proiectului, inclusiv cofinanțarea</p>	<p>Bugetul proiectului este de 66,9 milioane Euro:</p> <table border="1" data-bbox="400 1227 1431 1794"> <thead> <tr> <th>Donator</th> <th>Suma, EUR</th> <th>Perioada de implementare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Guvernul Germaniei</td> <td>10.951.890</td> <td>Mar 2016 – lun 2023</td> </tr> <tr> <td>Guvernul Suediei</td> <td>3.530.778</td> <td>Noi 2016 – Dec 2018</td> </tr> <tr> <td>Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare</td> <td>3.899.050</td> <td>Mar 2016 – Dec 2019</td> </tr> <tr> <td>Guvernul României</td> <td>179.637</td> <td>Mar 2016 – lun 2018</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:</td> </tr> <tr> <td>Uniunea Europeană</td> <td>171.199</td> <td>Mar 2016 – Sep 2017</td> </tr> <tr> <td>Uniunea Europeană, etapa de proiectare</td> <td>3.500.000</td> <td>Sep 2017 – Dec 2019</td> </tr> <tr> <td>Construcția infrastructurii AAC și EE</td> <td>39.800.000</td> <td>Dec 2017 – lun 2023</td> </tr> <tr> <td>Abilitarea cetățenilor</td> <td>4.900.000</td> <td>Ian 2019 – Dec 2021</td> </tr> </tbody> </table>	Donator	Suma, EUR	Perioada de implementare	Guvernul Germaniei	10.951.890	Mar 2016 – lun 2023	Guvernul Suediei	3.530.778	Noi 2016 – Dec 2018	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare	3.899.050	Mar 2016 – Dec 2019	Guvernul României	179.637	Mar 2016 – lun 2018	Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:			Uniunea Europeană	171.199	Mar 2016 – Sep 2017	Uniunea Europeană, etapa de proiectare	3.500.000	Sep 2017 – Dec 2019	Construcția infrastructurii AAC și EE	39.800.000	Dec 2017 – lun 2023	Abilitarea cetățenilor	4.900.000	Ian 2019 – Dec 2021
Donator	Suma, EUR	Perioada de implementare																													
Guvernul Germaniei	10.951.890	Mar 2016 – lun 2023																													
Guvernul Suediei	3.530.778	Noi 2016 – Dec 2018																													
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare	3.899.050	Mar 2016 – Dec 2019																													
Guvernul României	179.637	Mar 2016 – lun 2018																													
Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:																															
Uniunea Europeană	171.199	Mar 2016 – Sep 2017																													
Uniunea Europeană, etapa de proiectare	3.500.000	Sep 2017 – Dec 2019																													
Construcția infrastructurii AAC și EE	39.800.000	Dec 2017 – lun 2023																													
Abilitarea cetățenilor	4.900.000	Ian 2019 – Dec 2021																													

2. Contextul proiectului

2.1. Contextul proiectului

Începând cu anul 2010, GIZ implementează proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” (MSPL), sub egida Ministerului Federal German pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (BMZ). La începutul anului 2016 a fost lansată implementarea fazei II a proiectului MSPL. Proiectul se bazează pe rezultatele primei faze. Termenul limită pentru implementarea proiectului era sfârșitul lunii septembrie 2022, cu posibilitatea de prelungire, dar având în vedere ultimele provocări și impactul asupra implementării, proiectul a fost prelungit cu 9 luni, până la sfârșitul lunii iunie 2023.

Obiectivul proiectului este: îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru o implementare orientată către cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale. Proiectul oferă sprijin în trei sectoare prioritare: aprovizionare cu apă și canalizare (AAC), eficiența energetică în clădirile publice (EE) și managementul deșeurilor solide (MDS). Proiectul MSPL este implementat în sinergie cu două acțiuni finanțate de UE: Construcția infrastructurii AAC și EE și Abilitarea cetățenilor (finalizat în 2021).

Proiectul aplică, în mod sistematic, o abordare pe mai multe nivele și cu multe părți interesate pentru a îmbunătăți condițiile-cadru pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare. Măsurile de îmbunătățire a prestării serviciilor locale fac parte dintr-o abordare comprehensivă bazată pe 5 piloni pentru dezvoltarea de capacități în (1) stabilirea procedurilor de planificare locală integrată, (2) stabilirea structurilor de cooperare intercomunitară, (3) acordarea asistenței în instituționalizarea instruirilor adaptate și a învățământului pentru operatorii de servicii și autoritățile locale, și (4) implementarea politicilor de sensibilizare și mobilizare a cetățenilor. Finanțarea complementară a proiectelor de infrastructură prin intermediul surselor din partea UE, Elveția, România și Fondul German Regional pentru Dezvoltare constituie al cincilea element (5) al abordării respective. Pentru a implementa măsurile de investiții, se utilizează cât mai mult posibil sistemele partenerilor naționali, evitând astfel crearea unor structuri paralele de implementare.

Proiectul MSPL este structurat în jurul a cinci obiective specifice:

- A. MIDR stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare;
- B. Capacitățile CRD-urilor și ale APL-urilor partenere privind planificarea, coordonarea și implementarea sunt îmbunătățite;
- C. ADR-urile sunt înzestrate cu capacități pentru a implementa proiectele de servicii publice elaborate în cadrul programelor regional sectoriale;
- D. Reprezentanții raioanelor, municipalităților și furnizorilor locali de servicii beneficiază de cursuri orientate spre cerere pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare;
- E. Societatea civilă participă în proiecte publice.

Indicatorii de obiectiv 1 și 3 ai proiectului, precum și obiectivele specifice B, D și E au fost atinse în totalitate până la sfârșitul anului 2021, respectiv toate activitățile aferente au fost finalizate.

În perioada de raportare, accentul de bază a fost pus pe continuarea sprijinului în promovarea și implementarea politicii de dezvoltare regională și implementarea proiectelor de servicii publice (PSP). În acest sens, au fost depuse eforturi comune împreună cu partenerii GIZ și beneficiarii pentru a implementa măsurile prioritare în conformitate cu planul operațional al proiectului², aprobat în februarie 2022.

² https://www.serviciilocale.md/wp-content/uploads/2022/09/2022_07_20_MSPL_Operational_Plan_2022-23_RO.pdf

2.2. Sinergii cu alte proiecte și finanțatori

Proiectul "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova" oferă asistență tehnică în domeniul dezvoltării regionale în Republica Moldova și colaborează cu proiectul GIZ nou lansat "Întreprinderi și comune puternice pentru Moldova", care de asemenea face parte din programul UE "EU4Moldova: Comunități locale", - o inițiativă a echipei Europa implementată în comun de GIZ, ADA și Polish Solidarity Fund, precum și cu alte proiecte și donatori din domeniu în vederea valorificării rezultatelor.

La această etapă, proiectul este implementat în sinergie cu acțiunea finanțată de UE "Construcția infrastructurii de aprovizionare cu apă și canalizare, precum și eficiența energetică în clădirile publice", care contribuie direct la obiectivul specific C al proiectului MSPL.

3. Progresul spre atingerea obiectivelor proiectului

3.1. Progresul spre atingerea obiectivului general al proiectului

Obiectivul proiectului de îmbunătățire a condițiilor-cadru pentru o implementare orientată spre cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale rămâne realizabil în decursul duratei proiectului.

Indicatorul obiectivului 1 al proiectului, și anume: 75% dintre beneficiari (APL parteneri, reprezentate de consiliile locale) și 75% dintre părțile interesate implicate (membri ai CRD și ADR) sunt mulțumiți de procesele de planificare și implementare a măsurilor de investiții în infrastructură în sectoarele prioritare ale furnizării serviciilor publice locale a fost atins în 2021.

Atingerea Indicatorului 2 al obiectivului proiectului care spune, că CRD-urile au confirmat, în coordonare cu ministerele sectoriale relevante, punerea în aplicare a 18 proiecte de infrastructură în mod participativ și sensibil la aspectele de gen, stabilind măsuri de investiții în infrastructură, care sunt în concordanță cu PRS-urile, precum și cu SDR-urile, prezintă o abatere minoră. Implementarea măsurilor de infrastructură este în curs de desfășurare, 16 proiecte având lucrările de construcții finalizate. Totuși, pentru atingerea indicatorului, prin confirmările CRD este necesară finalizarea procedurilor legate de transferul bunurilor către APL-urile beneficiare. În același timp, mai multe proiecte (AA Drochia, EE Basarabeasca și EE Leova) se află în procesul de înlăturare a obiecțiilor apărute în perioada de exploatare sau a erorilor de proiectare, de primire a avizului final din partea Departamentului de Construcții GIZ și de organizare a recepției preliminare, în timp ce alte două (EE Bălți și EE Șoldănești) sunt în curs de relicitare a lucrărilor.

În ceea ce ține de indicatorul 3, privind confirmarea de către CNCDR a finanțării măsurilor de investiții pentru furnizarea de servicii îmbunătățite în sectoarele prioritare, acordate de fondurile naționale și donatorii internaționali, a crescut cu 465%, indicatorul a fost atins în 2020.

3.2. Realizarea obiectivelor specifice ale proiectului

În timpul celei de-a doua faze a perioadei de implementare a proiectului, GIZ împreună cu partenerii săi au obținut următoarele rezultate și progrese în atingerea celor cinci obiective specifice. O informație generală cu privire la situația actuală a indicatorilor este disponibilă în Anexa 1.

3.2.1. Obiectivul specific A

Obiectivul specific A prevede ca MIDR să stabilească un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare. În realizarea acestui obiectiv, proiectul a depus eforturi suplimentare și a inclus în primul rând:

Indicatorul A.1 se referă la pregătirea participativă a două strategii naționale de dezvoltare regională (SNDR) și aprobarea acestora de către CNCDR. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul A.2 măsoară armonizarea elementelor legale și de reglementare ale arhitecturii de dezvoltare regională cu AA UE:

- 3 proiecte de regulamente privind managementul fluxului specific de deșeuri (vehiculele scoase din uz, anvelope și uleiuri uzate) au fost elaborate, supuse consultărilor publice și pregătite pentru aprobare de către Guvern. De asemenea, au fost elaborate ghiduri pentru punerea în aplicare a regulamentelor.
- Regulamentul privind gestionarea anvelopelor uzate a fost aprobat la 1 septembrie 2022 (Hotărârea de Guvern HG610/2022);
- Regulamentul privind gestionarea uleiurilor uzate a fost aprobat la 26 octombrie 2022 (Hotărârea Guvernului HG731/2022);
- Proiectul Legii privind serviciile de salubritate a fost elaborat de către UIPM și este în așteptarea consultărilor publice precum și a aprobării de către Parlament.

ADR Nord, Centru și UTA Găgăuzia au implementat proiecte de sporire a capacităților instituțiilor din regiuni în vederea planificării, adaptării la realitate și coordonării acțiunilor în caz de criză și situații de urgență, inclusiv în sprijinul actualei crize de refugiați ca urmare a războiului din Ucraina.

Indicatorul A.3 include un sistem de monitorizare a impactului adoptat de consiliile de dezvoltare naționale și regionale pentru a ghida implementarea strategiilor de dezvoltare regională. Acest indicator a fost atins în 2021.

3.2.2. Obiectivul specific B

Obiectivul specific B prevede că capacitățile CRD-urilor și ale APL-urilor partenere privind planificarea, coordonarea și implementarea sunt îmbunătățite.

Indicatorul B.1 măsoară raportarea anuală a Comisiilor Regionale Sectoriale către Consiliile Regionale pentru Dezvoltare (CRD) cu privire la punerea în aplicare specifică sectorului a strategiilor de dezvoltare regională în cel puțin două sectoare (AAC și MDS). Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul B.2 se concentrează pe dezvoltarea a trei propuneri de proiecte bazate pe programele sectoriale regionale pentru sectoarele AAC, EE și drumuri locale / regionale (DRL) pentru regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul B.3 măsoară numărul de planuri locale de dezvoltare participativă pregătite de 25 de municipalități și raioane partenere care reflectă prioritățile strategiilor de dezvoltare regională în cel puțin un sector (AAC sau EE). Acest indicator a fost atins în 2021.

3.2.3. Obiectivul specific C

Obiectivul specific C prevede că capacitățile ADR-urilor sunt sporite pentru a implementa Proiectele de Servicii Publice elaborate în cadrul Programelor Regionale Sectoriale.

Indicatorul C.1 măsoară implementarea transparentă a 18 măsuri de infrastructură publică în AAC și EE în ADR-urile din RD Nord, Centru și Sud. La data raportării:

- 16 proiecte în domeniile AAC și EE (C Leova, AC Clusterul raionul Leova, AC Drochia și AC Fălești, EE Fălești, EE Ungheni, EE Holercani, EE Strășeni, AAC Ungheni, AA Edineț, AAC Călărași) au lucrările de construcție finalizate. Din acest număr, a fost obținută avizarea din

partea Departamentului de Construcții GIZ pentru 14 proiecte pentru care a fost organizată recepția preliminară.

În Anexa 2 sunt disponibile informațiile generale cu privire la stadiul implementării a PSP.

Indicatorul C.2 se referă la implementarea transparentă a șapte proiecte pilot în domeniile AAC, EE și MDS în ADR-urile din RD Nord, Centru și Sud, cu un volum de investiții combinat de aproximativ 13,4 milioane Euro oferite de către Elveția, România și Germania. Acest indicator a fost deja atins în 2019.

3.2.4. Obiectivul specific D

Obiectivul specific D prevede că reprezentanții raioanelor, municipiilor și furnizorilor locali de servicii beneficiază de cursuri de instruire orientate spre cerere pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare, oferite de către organizații guvernamentale și neguvernamentale.

Indicatorul D.1 arată că instituțiile de formare guvernamentale și neguvernamentale includ 21 de module de formare privind modernizarea serviciilor municipale în programele lor în conformitate cu cerințele instituției competente respective. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul D.2 se referă la evaluarea de către participanți a modulelor de instruire oferite. Scopul este ca cel puțin 80% dintre participanți să evalueze modulele de instruire ca fiind utile în contextul lor de lucru. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul D.3 măsoară implementarea unui sistem de management al calității pentru furnizarea de instruire în două instituții de formare, APA și UTM. Acest indicator a fost atins în 2021.

3.2.5. Obiectivul specific E

Obiectivul general de abilitare a cetățenilor prin participarea constructivă a OSC-urilor la procesele locale, regionale și naționale de luare a deciziilor.

Indicatorul E.1 presupune faptul că 5.000 de cetățeni implementează proiecte de îmbunătățire a serviciilor municipale în sectoarele AAC, EE și MDS sau activități de promovare a protecției mediului și a climei. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul E.2 își propune să arate că 18 comitete locale de cetățeni (CLC) monitorizează achizițiile, construcția și implementarea a 18 măsuri de infrastructură finanțate de UE pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale, menționate mai sus. Acest indicator a fost atins în 2021.

4. Activități principale în perioada de raportare

4.1. Obiectivul specific A:

Obiectivul specific A prevede ca MIDR să stabilească un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare.

În perioada raportată, GIZ a sprijinit MIDR să facă un *inventar al proiectelor din cadrul Programului Național privind poli de creștere*. În același timp, Ministerul și ADR-urile din regiunile Nord, Centru, Sud și Găgăuzia au fost susținute în elaborarea notelor conceptuale aferente pentru șase localități identificate ca poli de creștere - Ungheni, Orhei, Edineț, Soroca, Comrat și Cahul. Conceptele de proiect au fost, de asemenea, consultate cu părțile interesate, iar după aprobarea acestora au fost utilizate pentru depunerea la Apelul de propuneri în cadrul Programului național de dezvoltare regională și locală lansat de MIDR în martie 2022.

La solicitarea MIDR și ADR Nord, s-a acordat suport pentru *elaborarea Programului de accelerare a dezvoltării municipiului Bălți*. Proiectul Programului a trecut prin consultări publice, a fost aprobat în cadrul ședinței Consiliului Regional pentru Dezvoltare Regională din 30 noiembrie 2022³ și este acum în curs de aprobare de către Guvern.

Pe de altă parte, suportul consultativ planificat pentru crearea Regiunii de Dezvoltare Chișinău (inclusiv crearea ADR) nu a fost solicitat de către MIDR și, prin urmare, nu a fost acordat.

GIZ a continuat acordarea *sprijinului în elaborarea documentelor legale și normative în domeniul managementului deșeurilor* în baza acordului de finanțare semnat cu Unitatea de Implementare a Proiectelor de Mediu (UIPM) a Ministerului Mediului în 2021. Cele trei regulamente privind gestionarea fluxurilor de deșeuri specifice elaborate anterior, cu ghiduri corespunzătoare pentru punerea în aplicare a regulamentelor - regulamentele privind vehiculele scoase din uz, uleiurile și anvelopele uzate - au fost supuse consultărilor publice în luna aprilie. Regulamentul privind gestionarea anvelopelor uzate a fost aprobat la 1 septembrie 2022 (HG610/2022), iar regulamentul privind gestionarea uleiurilor uzate a fost aprobat la 26 octombrie 2022 (HG731/2022). Al treilea regulament este în continuare în curs de aprobare de către Guvern. Pentru a asigura informarea și sensibilizarea mai largă a publicului cu privire la gestionarea fluxurilor de deșeuri specifice și proiectele de regulament, au fost acordate subvenții pentru trei organizații media, care au acoperit regiunile Nord, Centru și Sud.

În cadrul acestui acord de finanțare, la cererea Ministerului Mediului, UIPM a elaborat, de asemenea, legea privind gestionarea deșeurilor, care se află acum în curs de consultare publică și de aprobare de către Parlament.

În cooperare cu Biroul Regional GIZ Vest, proiectul a sprijinit un *program de schimb pentru dezvoltarea în țară a instituțiilor și infrastructurilor legate de economia circulară*. În perioada 11-13 aprilie⁴ 2022 a fost organizată o vizită de studiu virtuală pentru a oferi oportunități de relaționare și schimb de bune practici legate de economia circulară reprezentanților instituțiilor publice și private relevante, precum și organizațiilor societății civile.

În cadrul acestui sprijin, s-a stabilit o cooperare între Institutul Wuppertal din Germania și UIPM. La 3 și 22 iunie 2022 au fost organizate ateliere de lucru între colegii din Moldova și Germania privind crearea unei asociații de management a deșeurilor.

De asemenea, în luna mai, Institutul Wuppertal, împreună cu Circular Valley (accelerator și hotspot unic în domeniul economiei circulare din Wuppertal, Germania), a organizat un concurs pentru start-up-uri în domeniul economiei circulare. Pe parcursul lunii iunie, 5 start-up-uri selectate au participat la un program de sprijin cu 5 ateliere de lucru, axat pe dezvoltarea în continuare a ideii de afaceri a start-up-urilor pentru a putea încheia prin prezentarea ideii lor într-o prezentare de 5 minute. Prezentările finale au fost înregistrate virtual și apoi trimise actorilor germani relevanți din domeniul economiei circulare pentru a primi feedback.

Începând cu 24 februarie 2022, din cauza războiului din Ucraina, Republica Moldova se confruntă cu un val mare de refugiați ucraineni și, prin urmare, cu o criză umanitară. Pentru a face față situațiilor de criză actuale și viitoare, GIZ a oferit un *pachet de asistență pentru regiunile de dezvoltare și comunitățile din Moldova pentru situații de criză și de urgență*.

În baza apelului de propuneri lansat de proiect în aprilie 2022, ADR Nord, Centru și UTA Găgăuzia au elaborat și implementat proiecte cu o durată de șase luni, care au contribuit la sporirea

³ <http://admord.md/public/files/Proces-verbal-nr-3CRD-Nord3011202218d10.PDF>

⁴ <https://www.serviciilocale.md/make-moldovan-waste-management-circular/>

capacităților instituțiilor din regiuni de a planifica, adapta la realitate și coordona acțiunile în caz de criză și situații de urgență pe teritoriul Republicii Moldova.

Astfel, Agenția de Dezvoltare Regională Nord (ADR Nord) a procurat 12 generatoare electrice, 12 seturi de echipamente pentru stingerea incendiilor și 360 de seturi de lenjerie de pat pentru municipiul Bălți și cele 11 consilii raionale din Regiunea de Dezvoltare Nord. Membrii Consiliului Regional pentru Dezvoltare Nord (CRD Nord) și angajații ADR Nord au fost instruiți cum să comunice și ce măsuri să ia în situații de urgență/exceptionale. Pentru a acumula mai multe cunoștințe și a face schimb de experiență cu colegii din alte țări în ceea ce privește gestionarea situațiilor de urgență/exceptionale, ADR Nord, împreună cu reprezentanții CRD Nord și ai societății civile, a efectuat în perioada 17-20 octombrie 2022 o vizită de studiu la Brașov, România.

ADR UTA Găgăuzia a participat, de asemenea, la o vizită de studiu în luna octombrie, de data aceasta în Turcia. Reprezentanții Comisiei pentru Situații Exceptionale a UTA Găgăuzia, MIDR, APL și angajații ADR Găgăuzia au învățat cele mai bune practici de la colegii turci și au dobândit abilități practice în organizarea răspunsului la apelurile de urgență. De asemenea, ADR Găgăuzia, împreună cu Comisia pentru Situații Exceptionale a UTA Găgăuzia, a finalizat programul de instruire privind procedura de organizare a protecției civile la nivel regional și local.

ADR Centru a elaborat un ghid de comunicare pentru situații de criză destinat autorităților publice și a finalizat o serie de cursuri de prim ajutor și de pregătire pentru dezastre și gestionarea situațiilor cu risc ridicat. De asemenea, aceștia au achiziționat echipamentul tehnic necesar pentru cinci centre de plasament din regiunea de dezvoltare Centru.

Un alt proiect de sprijinire a comunităților locale a fost inițiat prin intermediul unei organizații a societății civile din Cahul, AO AZI. Inițiativa implementată va contribui la consolidarea capacităților OSC-urilor din regiunea de Sud în vederea oferirii sprijinului informațional și psiho-social imediat și pe termen mediu copiilor, fetelor/femeilor refugiați din Ucraina găzduiți în raioanele Cahul și Cantemir.

Începând cu ianuarie 2023, AO Pro Cooperare Regională va implementa un proiect similar de sprijin pentru comunitățile din regiunea Nord.

4.2. Obiectivul specific C

Obiectivul specific C prevede că capacitățile ADR-urilor sunt sporite pentru a implementa Proiectele de Servicii Publice (PSP) elaborate în cadrul programelor regional sectoriale.

În calitate de autorități contractante, ADR-urile au la data raportării contracte de lucrări de construcții și supraveghere pentru 18 PSP în curs de implementare (10 AAC, 8 EE). La sfârșitul perioadei de raportare, gradul de implementare a lucrărilor se ridică la ~ 95,5%. Gradul de implementare variază între 60% și 100%.

Perioada de raportare a fost caracterizată în principal de războiul din Ucraina. Lanțul logistic a fost afectat, iar progresul în timp util al lucrărilor din cadrul proiectelor EE și AAC a fost întârziat.

În special proiectele de reabilitare a școlilor s-au confruntat cu multe lucrări de construcție neprevăzute și cu modificările de contract aferente. În unele cazuri, a fost necesar să se intervină în structura clădirilor, pentru a le consolida în vederea continuării lucrărilor.

În perioada de raportare curentă alte 7 proiecte (AAC Ungheni, EE Flămânzeni, EE Edineț, EE Ungheni, EE Holercani, EE Strășeni, AAC Călărași) au finalizat lucrările de construcție, pentru care a fost obținut avizul Departamentului de construcții GIZ și a fost organizată recepția preliminară. Astfel, numărul total al proiectelor de infrastructură cu lucrări finalizate a crescut la 16.

Lucrările de construcție sunt încă în curs de desfășurare în cadrul a două proiecte de infrastructură, unde gradul de finalizare a lucrărilor este de 50% (proiectul EE Șoldănești) și 70% (proiectul EE Bălți), aceste proiecte fiind în proces de re-licitare a lucrărilor. Din acest număr, trei proiecte (AA Drochia, EE Basarabeasca și EE Leova) sunt în proces de înlăturare a obiecțiilor apărute în perioada de exploatare sau a erorilor de proiectare, de primire a avizului final din partea Departamentului Construcții GIZ.

În același timp, în scopul prezentării rezultatelor activităților realizate în cadrul acțiunilor finanțate de UE, împreună cu Agențiile de Dezvoltare Regională Nord și Centru au fost organizate evenimente de inaugurare a lucrărilor de construcție finalizate în cadrul proiectelor de infrastructură din Strășeni (EE), Holercani (EE), Flămânzeni (EE), Ungheni (EE și AAC), Edineț (AA) și Călărași (AA).

O serie de provocări au împiedicat implementarea proiectelor și buna finalizare a acestora, cum ar fi conectarea liceelor și gimnaziilor renovate la rețelele electrice, lipsa de coordonare și probleme de calitate legate de activitatea supraveghetorilor tehnici desemnați de autoritățile contractante (ADR), lucrări suplimentare față de volumul prevăzut în documentația tehnică, prestația slabă a companiilor și întâzieri semnificative în implementarea lucrărilor de construcție (EE din Bălți și Șoldănești), plata contribuției (grupul de proiecte din sud) și asigurarea sustenabilității măsurilor.

Majoritatea proiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare au dovedit o implementare simplă și s-au confruntat doar cu unele probleme legate de condițiile meteorologice nefavorabile în perioada de iarnă 2021-2022, când lucrările nu au putut fi executate și au avut puține volume suplimentare de lucrări. Pentru Proiectul AAC Călărași, din cauza unor erori de proiectare, au fost necesare lucrări adiționale de reabilitare a drumurilor, iar pentru proiectul AAC Ungheni au fost excluse unele volume de lucrări de reabilitare a drumurilor. Din această cauză, APL-urile respective și-au asumat obligația de a executa lucrările adiționale ca parte a programului local de renovare a străzilor.

Totodată, proiectele de Eficiență Energetică s-au confruntat cu numeroase modificări tehnice și volume suplimentare de lucrări neprevăzute. Toate acestea au avut un impact direct care a necesitat un timp suplimentar de implementare. Unele dintre provocările tehnice identificate în timpul implementării în cadrul acestor proiecte au fost consolidarea clădirilor, reabilitarea interioară, soluții de încălzire și ventilație, conectarea electrică la sursa principală de energie și obținerea autorizațiilor pentru conectarea panourilor fotovoltaice de la Agenția Națională de Reglementare în domeniul Energiei și altele.

În scopul eficientizării procedurii de transmitere a proiectelor finalizate, în perioada 16-17 noiembrie 2022 a fost organizat un atelier de lucru cu reprezentanți ai ADR-urilor și ai MIDR pentru a discuta pe marginea situației și a acțiunilor necesare pentru finalizarea cu succes a tuturor celor 18 proiecte de infrastructură finanțate de UE. Cu ADR-urile și MIDR s-a agreat o serie de acțiuni de monitorizare și următoarele etape legate de finalizarea proiectelor de infrastructură și organizarea procedurilor finale de recepție. De asemenea, participanții au fost informați cu privire la raportarea financiară și narativă a rezultatelor în conformitate cu acordurile de finanțare semnate.

Complementar măsurilor de infrastructură implementate în cadrul Acțiunii UE, fondurile germane au fost utilizate pentru sprijinirea operatorilor de apă din Ungheni, Edineț, Drochia și Călărași. Aceștia au primit manualele necesare, cu versiuni în limbile română și rusă, pentru utilizarea echipamentului de testare a calității apei achiziționat anterior în 2021.

Pe baza experienței anterioare, grupurile comunitare vizate - comitetele locale de cetățeni și asociațiile de părinți - au fost sfătuite să continue implicarea în monitorizarea achizițiilor și a progreselor în procesul de executare a lucrărilor de construcție în cadrul proiectelor de infrastructură finanțate de UE în vederea îmbunătățirii serviciilor publice locale. Acestea au participat la ședințele comitetului director local, grupurilor de lucru pentru achiziții publice pentru aprobarea lucrărilor de construcție adiționale și la vizitele de monitorizare.

La sfârșitul perioadei de implementare a proiectelor, se vor efectua audituri energetice la proiectele de eficiență energetică, precum și studii finale de evaluare a satisfacției, atât pentru proiectele de eficiență energetică, cât și pentru cele de aprovizionare cu apă și canalizare, pentru a dovedi realizarea indicatorilor prevăzuți. În acest sens, Proiectul a organizat licitații pentru serviciile menționate mai sus și este în curs de selectare a companiilor.

Pe lângă Acțiunea UE, în cadrul sprijinului acordat de GIZ pentru operatorul de apă din Comrat, ATU Găgăuzia, expertul integrat și-a continuat misiunea până la sfârșitul lunii mai 2022. Sarcina acestuia a fost acordarea consultanței permanente pentru îmbunătățirea calității serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare, și suportului în procesul de extindere a serviciilor sistemului de canalizare, și de proiectare și construcție a stației de epurare a apelor uzate din Comrat.

Ca urmare a necesităților identificate de expertul integrat, GIZ a procurat în 2022 echipamente pentru funcționarea autonomă a sistemului de pompare, echipamente IT și un set de echipamente pentru unitatea de urgență a operatorului "Su-Canal Comrat" - curățător de presiune, perforatoare, aparate de sudură, set de scule manuale, aspirator industrial, detector de scurgeri etc. Valoarea echipamentelor achiziționate și donate este de peste 280.000 de lei.

Sub coordonarea expertului integrat, în perioada 16-20 mai 2022, a fost organizată o vizită de studiu în Germania privind construcția și exploatarea stațiilor de epurare a apelor uzate. Opt participanți, inclusiv primarul municipiului Comrat, reprezentanți ai operatorilor de apă din Comrat și Ciadăr-Lunga au avut ocazia de a face schimb de experiență și a învăța de la colegii germani. Acest lucru a contribuit și la crearea de rețele și cooperarea între operatorii de apă din Moldova și Germania.⁵

Pe 31 mai 2022 conducerea biroului de țară GIZ în Moldova și echipa MSPL a efectuat o vizită de lucru în municipiul Comrat, unde s-au întâlnit cu partenerii și au discutat despre rezultatele cooperării, dar și despre necesitățile viitoare ale regiunii și oportunitățile în cadrul noilor proiecte GIZ.⁶

5. Asigurarea sustenabilității măsurilor/intervențiilor

Pentru a asigura sustenabilitatea măsurilor și intervențiilor, proiectul a asigurat pe parcursul perioadei de raportare ca obiectivele și rezultatele așteptate să continue să fie aliniate cu nevoile naționale, regionale și locale, precum și cu cerințele specifice sectorului.

Având în vedere finalizarea proiectului MSPL în 2023, GIZ sprijină partenerii săi de implementare în dezvoltarea activităților pentru asigurarea sustenabilității, care ar aborda stabilitatea instituțională, operarea și întreținerea continuă a facilităților proiectului și participarea continuă a comunității. Acest lucru va asigura că măsurile proiectului vor rămâne coerente ca priorități ale partenerilor.

Intenția este de a asigura ca toți beneficiarii proiectului pun în acțiune și implementează planurile de sustenabilitate pentru PSP. Planurile trebuie să includă instruirea operatorilor cu privire la aspectele relevante privind funcționarea durabilă a infrastructurilor construite și posibilitățile de declanșare a multiplelor aspecte ale sustenabilității într-un mod optim.

⁵ <https://www.serviciilocale.md/real-contribution-improving-living-conditions-moldova/>

⁶ <https://www.serviciilocale.md/giz-team-working-visit-comrat-partners-atu-gagauzia/>

6. Principalele activități / repere pentru următoarea perioadă de raportare, per OS

Obiective specifice	Principalele activități pentru următoarea perioadă de raportare (ianuarie – iunie 2023)	Termen / repere
A.2.	Sprijin pentru regiunile de dezvoltare în răspunsul la situații de criză/ urgență	T1, 2023
C.1.	Lucrări de construcție pentru 2 proiecte (EE Bălți, EE Șoldănești) finalizate și împreună cu proiectele EE Leova și EE Basarabeasca avizate de către Departamentul de Construcții GIZ	T1- T2, 2023
	18 obiecte construite (EE Holercani, EE Ungheni, EE Strășeni, AAC Ungheni, AAC Călărași, EE Leova, EE Basarabeasca, C Leova, AA Leova cluster, EE Flămânzeni, AA Drochia, AA Fălești, AA Edineț, EE Bălți, EE Șoldănești) transferate și acceptate de APL prin decizia Consiliului (inclusiv înregistrarea la balanță)	T1-T2, 2023
	Implementarea a 18 proiecte de infrastructură cu finanțarea UE este confirmată de CRD	T2, 2023
	Evenimente de inaugurare în Basarabeasca, Leova, Bălți și Șoldănești	T1-T2, 2023
	Realizarea studiului final privind gradul de satisfacție față de calitatea serviciilor furnizate și a auditurilor energetice privind consumul de energie al clădirilor reabilitate	T1-T2, 2023
	Organizarea evenimentului de încheiere a acțiunii UE	T2, 2023
	Eveniment de încheiere a proiectului MSPL	T2, 2023

7. Provocări și riscuri

O provocare importantă în implementarea lucrărilor de construcție în cadrul Acțiunii UE este criza regională de securitate și războiul care a început în Ucraina la 24 februarie 2022, precum și starea de urgență declarată în Moldova, valabilă până în prezent. Războiul din Ucraina și includerea Federației Ruse și a Belarusului în lista sancțiunilor ca țară furnizoare de materiale, creșterea prețurilor la materialele și echipamentele de construcție a cauzat probleme cu livrarea echipamentelor comandate din Ucraina, care au continuat cu privire la unele materiale produse în Ucraina și eligibile pentru acțiunea de infrastructură (cum ar fi echipamentele de ventilație, vată minerală, metal, lemn, etc.). În plus, volumele de lucrări adiționale necesare au avut un impact asupra implementării lucrărilor de construcție și au dus parțial la prelungirea termenelor de construcție pentru proiectele de infrastructură finanțate de UE în Moldova. Ca urmare, multe dintre calendarele de implementare au fost extinse, în unele cazuri, de la 3 la 6 luni.

Având în vedere circumstanțele descrise mai sus, este evident că, în ciuda eforturilor depuse, nu toate proiectele au putut fi finalizate și transferate la balanță până în septembrie 2022. Din acest motiv, Delegația UE în Republica Moldova și BMZ au convenit asupra unei prelungiri de 9 luni a perioadei de implementare, cu costuri zero. Această prelungire a avut ca scop asigurarea încheierii tuturor proiectelor de infrastructură ale UE în curs de desfășurare, inclusiv transmiterea acestora către beneficiarii proiectelor și alte proceduri conexe.

Totuși, în timpul lucrărilor de construcție, partenerii implicați s-au confruntat cu mai multe provocări, în special în cazul proiectelor de EE, deoarece toate clădirile sunt vechi și, în procesul de reconstrucție, au fost identificate multe erori de proiectare sau volume de lucru suplimentare care au putut fi descoperite doar la începerea lucrărilor de construcție. În acest sens, au putut fi observate următoarele volume suplimentare de lucrări: renovarea structurii acoperișului, lucrări adiționale la fundație, consolidarea clădirilor ca urmare a fisurilor descoperite, finisaje interioare după instalarea sistemului de încălzire, ventilație și înlocuirea cablurilor electrice, îndepărtarea tencuielilor vechi de pe fațadă, lucrări suplimentare la sistemele de canalizare și aprovizionare cu apă și multe altele. Necesitatea volumelor adiționale este confirmată, iar execuția este monitorizată îndeaproape de către Departamentul de Construcții GIZ.

În această etapă, cele mai importante riscuri vizează următoarele proiecte: EE Șoldănești și EE Bălți, dat fiind faptul că autoritățile contractante (ADR Centru și ADR Nord) au reziliat înainte de termen contractele existente și au inițiat o nouă procedură de licitație.

În acest sens, noile proceduri de licitație ar putea să nu aibă succes ca urmare a:

- Lipsei de interes din partea companiilor locale de a participa la noua/noile licitație/licitații. Pe piață există un număr limitat de companii experimentate și specializate.
- Constrângerilor de timp pentru organizarea licitației/licitațiilor și executarea lucrărilor. Rezultatul preconizat poate fi obținut numai dacă compania/companiile selectată/selectate pentru a executa lucrările este/sunt contractată/contractate până cel târziu la jumătatea lunii martie 2023.

În calitate de măsură de atenuare, GIZ este în contact direct cu toate părțile implicate pentru a identifica soluții adecvate și a accelera procesele.

8. Lecții învățate și recomandări

Lecțiile învățate și recomandările descrise în Raportul de Progres nr. 13 pentru perioada de implementare a anului 2021 rămân valabile și pentru perioada de raportare actuală. Aceasta se referă în mare parte la lecțiile învățate din procesul de implementare a proiectelor de infrastructură în domeniul AAC și EE în clădirile publice, finanțate de UE.

Modalitatea utilizată de implementare prin intermediul ADR-urilor, deși cu rol de consolidare a capacităților naționale de absorbție/implementare, s-a dovedit a fi greoaie și dificil de coordonat. Chiar dacă GIZ i-a fost atribuită responsabilitatea deplină pentru utilizarea fondurilor UE, abordarea și modalitățile de implementare concepute au implicat structurile de implementare ale ADR-urilor și o combinație de proceduri de achiziții publice naționale și europene. Astfel, structurile de luare a deciziilor, procedurile și criteriile de raportare diferite au îngreunat implementarea, având în vedere responsabilitățile inegale purtate de parteneri în vederea îndeplinirii criteriilor de eficiență ale proiectului. Chiar și așa, utilizarea instituțiilor și sistemelor partenerilor (față de unitățile de proiect) asigură durabilitatea pe termen lung a rezultatelor proiectului și consolidează capacitățile instituțiilor naționale în dezvoltarea și implementarea proiectelor de anvergură la nivel regional.

O serie de provocări au împiedicat implementarea proiectelor și finalizarea acestora în timp util, cum ar fi:

- Creșterea lucrărilor efective, prevăzute inițial de documentația tehnică, cu volumele suplimentare, ca urmare a problemelor provocate de lacunele de proiectare;
- Racordarea liceelor și gimnaziilor renovate la rețelele electrice;

- Coordonarea insuficientă și problemele de calitate legate de activitatea supraveghetorilor tehnici desemnați de autoritățile contractante (ADR-uri);
- Performanța slabă a companiilor și întârzieri semnificative în implementarea lucrărilor de construcție (EE din Bălți și Șoldănești);
- Neplata contribuțiilor locale asumate în Regiunea Sud;
- Capacitățile scăzute ale beneficiarilor proiectului în asigurarea sustenabilității măsurilor investiționale; este necesară continuarea activităților de instruire pentru instituțiile și personalul responsabil de întreținerea mijloacelor investite, atât în sectorul AAC, cât și în sectorul EE;

În ceea ce privește pachetul de sprijin pentru regiuni în vederea îmbunătățirii capacităților de planificare, adaptare și coordonare a acțiunilor în caz de criză și situații de urgență, recomandările sunt următoarele;

- Importanța unui răspuns prompt, precum și luarea în considerare a unei posibile creșteri a altor resurse și organizații implicate în rezolvarea aceluiași probleme - coordonarea acțiunilor este esențială;
- Lipsa unor date precise și actualizate legate de numărul de persoane care au nevoie de sprijin în caz de urgență sau criză (în cazul nostru numărul de refugiați), nevoile specifice ale diferitelor categorii de persoane, necesitățile organizațiilor publice responsabile etc. fac dificilă planificarea acțiunilor pe baza nevoilor reale, de altfel, și acordarea sprijinului necesar în cel mai scurt timp posibil;
- Cele mai bune practici și lecțiile învățate din alte țări în ceea ce privește competențele necesare, procesele, cazurile de inventariere a situațiilor de urgență, contribuie la creșterea competențelor și capacităților instituțiilor din Republica Moldova pentru a face față unor astfel de situații;
- Pe lângă sprijinul în actualizarea materialelor necesare, a bazei tehnice a instituțiilor publice și asistența materială acordată refugiaților, precum și persoanelor aflate în situații de criză, este important să se sprijine activitățile de integrare socială a acestora în mediul nou.

9. Comunicare și vizibilitate

Pentru o mai bună promovare a progresului și prezentarea rezultatelor activităților realizate în cadrul proiectului MLPS și a acțiunilor conexe finanțate de UE, GIZ a postat știri pe pagina web www.serviciilocale.md. Postările pe contul de Facebook GIZ Moldova au fost însoțite de hashtag-uri pentru a identifica domeniul de acțiune și a spori vizibilitatea Proiectului și a donatorilor, de exemplu, #GermanCooperation, #StrongerTogether, #TeamEurope, #EU4Moldova, #MLPS, #RegionalDevelopment, #EuropeDay2022.

Pentru a contribui la activitățile și mesajele dedicate Zilei Europei 2022, în vederea sporirii vizibilității sprijinului acordat de Germania și UE comunităților din Moldova, GIZ a participat la evenimentele și activitățile dedicate din Chișinău (14 mai), Ungheni (15 mai) și Edineț (21 mai) cu:

- Difuzarea de videoclipuri scurte și desene animate legate de activitățile și rezultatele proiectului și ale partenerilor săi
- Prezentarea echipamentului de testare a apei de către reprezentanții operatorilor de apă din Edineț și Ungheni
- Discuții interactive cu cetățenii
- Desene animate de sensibilizare a copiilor privind economisirea apei și energiei și protecția naturii, activități de desen pentru copii

- Distribuirea de materiale promoționale - calendare de masă, genți, sticle de apă și creioane colorate.

Toate elementele vizuale utilizate în cadrul evenimentelor - clipuri video, desene animate, infografice etc. - au evidențiat logo-urile UE și ale Cooperării germane.

În scopul promovării progresului și prezentării rezultatelor activităților realizate în cadrul acțiunilor conexe finanțate de UE, împreună cu Agențiile de Dezvoltare Regională Nord și Centru și beneficiarii locali au fost organizate evenimentele de inaugurare a proiectelor de infrastructură finalizate, după cum urmează:

Denumire proiect	Localitate	Data
Eficiența Energetică Strășeni	Strășeni	22.09
Eficiența Energetică Holercani	Holercani, Raionul Dubăsari	28.09, în cadrul săptămânii EUSEW
Eficiența Energetică Flămânzeni	Flămânzeni, Raionul Sîngerei	2.11
Eficiența Energetică Ungheni	Ungheni	9.11, în aceeași zi
Apă și Canalizare Ungheni	Ungheni	
Aprovizionare cu Apă Edineț	Edineț	23.11
Aprovizionare cu Apă și Canalizare Călărași	Călărași	08.12

Aceste evenimente au fost foarte bine mediatizate, reunind membri ai comunității și reprezentanți la nivel înalt ai Guvernului Republicii Moldova, Delegației Uniunii Europene, ambasadelor statelor membre ale UE, autorităților publice locale, reprezentanți ai OSC, mass-media și cetățeni. Ca urmare, oamenii au fost informați cu privire la beneficiile de care se vor bucura diferite comunități după finalizarea proiectelor finanțate de UE.

De asemenea, GIZ a folosit pagina sa oficială www.serviciilocale.md și rețelele de socializare pentru a informa publicul în acest sens. Au fost produse videoclipuri ale proiectelor inaugurate, care au fost plasate pe canalul de YouTube al GIZ Moldova. Informația a fost, de asemenea, distribuită de ADR-uri pe site-urile lor oficiale și pe conturile lor de rețele de socializare.

Pentru a evidenția vizibilitatea fizică a proiectelor AAC și EE finanțate de UE, pe lângă panourile mari de informare deja instalate în localitățile vizate, lângă obiectele finalizate au fost amplasate panouri de informare mai mici în locuri vizibile, cu informații despre detaliile cheie ale proiectelor finanțate de UE.

Site-urile www.serviciilocale.md și www.eu4civilsociety.md⁷ sunt în continuare completate și oferă o gamă largă de publicații, ghiduri și materiale de vizibilitate care pot fi utilizate de diferite părți interesate - cetățeni și OSC, autorități publice și furnizori de servicii.

⁷ Din martie 2022 este transferat pentru gestionare la proiectul finanțat de UE "Comunicare strategică și sprijin pentru mass-media în Republica Moldova" (StratCom).

Anexa 1 - Situația curentă a indicatorilor (31.12.2022)

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă ⁸	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
Obiectivul General 1	75% dintre beneficiari (autoritățile publice locale partenerere, reprezentate de consiliile locale) și 75% din părțile interesate (membri ai Consiliilor de Dezvoltare Regională și Agențiilor de Dezvoltare Regională) sunt satisfăcuți de procesul de planificare și implementare a măsurilor de investiții în infrastructură în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale (apă și canalizare (AAC), managementul deșeurilor solide (MDS), eficiența energetică a clădirilor publice (EE), drumuri regionale și locale (DRL)).	0	75%	86,9%	<i>din reprezentanți ai 52 de APL-uri beneficiare exprimă un nivel de 4 sau mai mult pe o scară de șase nivele, 1 = foarte nesatisfăcuți și 6 = foarte satisfăcuți</i>	Indicator atins.
		0	75%	85,1%	<i>din reprezentanți ai 8 instituții interesate implicate exprimă un nivel de 4 sau mai mult pe o scară de șase nivele, 1 = foarte nesatisfăcuți și 6 = foarte satisfăcuți</i>	
Obiectivul General 2	Consiliile Regionale pentru Dezvoltare (CRD) au confirmat, în coordonare cu ministerele sectoriale relevante, implementarea participativă și cu perspectivă de gen a 18 măsuri de investiții în infrastructură care sunt în concordanță cu programele sectoriale regionale, precum și cu strategiile de dezvoltare regională.	0	18		<i>proiecte de infrastructură sunt confirmate de CRD-uri ca fiind gata pentru funcționare.</i>	Conform planului și parțial realizat: - Documentația tehnică de proiectare pentru 18 proiecte de infrastructură acceptate de APL; - În cadrul a 16 proiecte AAC și EE (C Leova, Clusterul AA Leova, AA Drochia, AA Făleşti, EE Flămânzi, EE Ungheni, EE Holercani, EE Strășeni, AAC Ungheni, AA Edineț, AAC Călărași) lucrările de construcție au fost finalizate, iar pentru 12 proiecte au fost organizate evenimente de inaugurare. Pentru atingerea indicatorului, prin confirmările CRD este necesară finalizarea procedurilor

⁸ În cazul celulelor goale, indicatorul nu poate fi evaluat intermediar, chiar dacă activitățile sale sunt conform planului. Vă rugăm să consultați coloana de comentarii pentru starea curentă.

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă ⁸	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
						legate de transferul bunurilor către APL-urile beneficiare.
Obiectivul General 3	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) confirmă faptul că finanțarea măsurilor de investiții pentru prestarea de servicii îmbunătățite în sectoarele prioritare, acordate din fondurile naționale și donatorii internaționali, a crescut cu 465%.	28,3	132,7	150	<i>milioane EUR</i>	Indicator atins.
		100%	465%	528,5%	<i>% creșterii față de valoare de referință</i>	
Obiectiv Specific A1	2 Strategii Naționale pentru Dezvoltare Regională (SNDR), care au fost elaborate într-un mod participativ (1 pentru faza 2016-2020, 1 pentru faza 2022-2028), sunt confirmate de CNCDR.	0	2	2	<i>strategii</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific A2	7 acte legislative și normative (existente) privind dezvoltarea regională și instituțiile implicate (decrete privind Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, legile privind dezvoltarea regională, manuale de proceduri) au fost revizuite și, dacă este necesar, armonizate de către organele de stat responsabile în conformitate cu cerințele Acordului de Asociere cu UE.	0	7	6	<i>acte legislative și normative revizuite și adaptate</i>	<p>Indicator conform planului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea privind Dezvoltarea Regională aprobată de Guvern; - Programul Național privind polii de creștere aprobat de Guvern; - Propunerile de proiecte și Manualul operațional al FNDR revizuite și aprobate de CNCDR/MIDR; - Noua paradigmă a Dezvoltării Regionale. <p>2 din 3 regulamente (anvelope uzate și uleiuri uzate) au fost aprobate de guvern; al treilea regulament privind vehiculele scoase din uz este în curs de aprobare de către guvern în următoarea perioadă de raportare.</p> <p>Programul privind accelerarea dezvoltării municipiului Bălți în calitate de pol de dezvoltare a fost elaborat, consultat public și aprobat de către CRD Nord; aprobarea de către Guvern</p>

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă ⁸	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
						este preconizată în următoarea perioadă de raportare.
Obiectiv Specific A3	Un sistem de monitorizare bazat pe rezultate pentru coordonarea SDR-ilor este aprobat de consiliile naționale și regionale de dezvoltare (CNCDR, CRD-uri).	0	1	1	<i>Sistem MBR</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific B1	Comisiile Regionale Sectoriale, formate din reprezentanți ai diferitor structuri guvernamentale, ai societății civile și ai specialiștilor din sector, au raportat anual cu privire la implementarea sectorială a SDR-urilor în cel puțin 2 sectoare (AAC, MDS) către CRD-urile responsabile respective	0	8	2018: 8 2019: 0 2020: 0 2021: 8	<i>rapoarte (1 raport pe sector pe regiune de dezvoltare)</i>	Indicatorul a fost atins în 2018 și 2021.
Obiectiv Specific B2	Există 3 propuneri de proiecte pentru Regiunea de Dezvoltare Găgăuzia nou înființată, pe baza programelor sectoriale regionale (pentru sectoarele AAC, EE și DRL) și a portofoliului de proiecte corespunzătoare.	0	3	3	<i>propuneri de proiect</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific B3	Planurile de dezvoltare locală ale celor 25 APL partenere (nivelul I și II), elaborate într-un mod participativ, reflectă prioritățile SRD în cel puțin un sector (AAC sau EE).	0	25	25	<i>planuri de dezvoltare locală</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific C1	18 proiecte de servicii publice în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare și al eficienței energetice în clădirile publice sunt implementate în mod transparent de către ADR-urile Nord, Centru și Sud.	0	18		<i>proiecte cu o valoare aproximativă de 35 milioane Euro sunt implementate</i>	Indicator conform planului: - Documentația tehnică pregătită, aprobată și transferată beneficiarilor; - În cadrul a 16 proiecte AAC și EE (C Leova, Clusterul AA Leova, AA Drochia, AA Fălești, EE Flămânzi, EE Ungheni, EE Holercani, EE Strășeni, AAC Ungheni, AA Edineț, AAC Călărași) lucrările de construcție au fost finalizate. Valoarea intermediară a indicatorului va fi considerată atinsă după finalizarea procedurilor legate de transferul bunurilor către APL-urile beneficiare.

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă⁸	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
Obiectiv Specific C2	7 proiecte pilot în domeniul AAC și EE în clădirile publice și gestionarea deșeurilor solide sunt implementate pe deplin în mod transparent de către ADR-urile Nord, Centru și Sud până la finele anului 2019.	1	7	7	<i>proiecte cu o valoare investițională de 13,4 milioane Euro sunt implementate</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific D1	Atât organizațiile guvernamentale, cât și cele neguvernamentale includ în programele lor 21 module de instruire, conform cerințelor instituțiilor competente relevante cu privire la modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare.	2	21	21	<i>module de instruire sunt implementate de Academia de Administrare Publică și Universitatea Tehnică</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific D2	80% dintre participanți consideră cursurile de instruire utile pentru activitatea lor.	0	80%	96,2%	<i>participanți a 21 module.</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific D3	2 instituții de instruire au introdus un sistem funcțional de management al calității pentru furnizarea cursurilor de instruire.	0	2	2	<i>instituții</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific E1	5.000 de cetățeni implementează proiecte pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale în sectoarele de aprovizionare cu apă, canalizare, managementul deșeurilor solide și eficiență energetică sau activități pentru promovarea protecției mediului și a climei.	0	5000	13956	<i>cetățeni</i>	Indicator atins.
Obiectiv Specific E2	18 Comitete Locale de Cetățeni sunt organizate și monitorizează procurările, construcțiile și implementarea celor 18 proiecte de infrastructură pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale.	0	18	18	<i>CLC-urile monitorizează achiziția, construcția și implementarea a 18 proiecte</i>	Indicator atins odată cu finalizarea implementării acțiunii UE privind abilitarea cetățenilor. Totuși, lucrările de construcție în derulare sunt monitorizate de către părțile interesate și reprezentanții societății civile.

Anexa 2 - Stadiul implementării PSP (actualizat la 31.12.2022)

Denumirea proiectelor	Gradul de execuție a lucrărilor de construcții (sfârșitul lunii decembrie 2022)	% din bugetul utilizat (sfârșitul lunii decembrie 2022)	Construcții finalizate / Planificate	Real*/Estimat**		
				Recepția preliminară (lună)	Decizia APL de aprobare a costurilor de investiții (cel mai târziu, luna)	Recepția finală (cel mai târziu, luna)
EE Flamânzeni, r. Sîngerei	100%	100%	05.2022	05.2022*	09.2022*	02.2023**
EE or. Bălți	70%	70%	04.2023	04.2023**	05.2023**	06.2023**
AA Edineț	100%	100%	09.2022	12.2022*	02.2023**	04.2023**
AA Fălești	100%	100%	05.2022	05.2022*	07.2022*	04.2023**
AA Drochia	100%	100%	10.2021	11.2021*	02.2022*	04.2023**
EE Ungheni	100%	95%	09.2022	09.2022*	02.2023**	02.2023**
EE Șoldănești	50%	30%	12.2022	04.2023**	05.2023**	05.2023**
EE Holercani, r. Dubasari	100%	100%	08.2022	09.2022*	02.2023**	02.2023**
EE Strășeni	100%	100%	07.2022	07.2022*	02.2023**	02.2023**
WSS Ungheni	100%	100%	06.2022	06.2022*	02.2023**	02.2023**
WSS Călărași	100%	100%	08.2022	10.2022*	03.2023**	03.2023**
EE Leova	100%	100%	08.2021	01.2023**	03.2023**	04.2023**
EE or. Basarabeasca	100%	100%	10.2021	02.2023**	03.2023**	04.2023**
C Leova	100%	100%	08.2021	12.2021*	02.2023**	04.2023**
Clusterul AA Leova, 4 sate						
s. Iargara	100%	100%	09.2021	12.2021*	02.2023**	04.2023**
s. Cupcui	100%	100%	09.2021	12.2021*	02.2023**	04.2023**
s. Filipeni	100%	100%	09.2021	12.2021*	02.2023**	04.2023**
s. Romanovca	100%	100%	09.2021	12.2021*	02.2023**	04.2023**

Notă: EE - proiect de eficiență energetică; AAC - proiect de aprovizionare cu apă și canalizare; AA - proiect de aprovizionare cu apă; C - proiect de canalizare.